

CONSIDERAȚIUNI PRIVIND CURTEA INTERNAȚIONALĂ DE ARBITRAJ DE PE LÎNGĂ CAMERA INTERNAȚIONALĂ DE COMERȚ DE LA PARIS

Natalia BANTUȘ,
doctor în drept

SUMMARY

The International Court of Arbitration is the world's foremost institution in the resolution of international business disputes. While most arbitration institutions are regional or national in scope, the I.C.C. Court is truly international. Composed of members from 80 countries and every continent, the I.C.C. Court is the world's most widely representative dispute resolution institution. The I.C.C. Court ensures the application of the rules of arbitration of the International Chamber of Commerce Paris.

Camera Internațională de Comerț de la Paris (CIC) este cea mai reprezentativă organizație comercială internațională, având statut de membru consultativ la cel mai înalt nivel în ONU și în agențiile sale specializate. CIC este singura autoritate în măsură să elaboreze reguli aplicabile mediului de afaceri mondial.

CIC a fost înființată în 1919, cu scopul de a promova comerțul mondial liber, investițiile și economia de piață. Principiile sale "comertul - o forță puternică în sprijinul păcii și prosperității" datează de la constituirea organizației. Astfel, micul grup de lideri economici din diverse părți ale lumii care au înființat CIC s-au numit "negustorii păcii".

Astăzi, organizația numără mii de membri, societăți și asociații din peste 130 de țări; organul suprem de conducere este Consiliul CIC care are în componență 115 membri titulari plini și supleanți, iar activitatea curentă este coordonată de un Comitet Executiv compus dintr-un președinte și 9 vicepreședinți, aleși pentru un mandat de 3 ani.

Printre serviciile de bază oferite de CIC, se află și arbitrajul internațional, realizat prin Curtea de Arbitraj Internațional de pe lângă Camera Internațională de Comerț de la Paris ("Curtea CIC"), cea mai cunoscută și mai activă instituție specializată în arbitrajul comercial internațional, vocația ei fiind una generală și universală.

Înființată în 1923 ca organism arbitral al CIC, Curtea Internațională de Arbitraj a pus bazele arbitrajului comercial internațional de astăzi. Curtea CIC - alcătuită din membri provenind din peste 80 de țări de pe toate continentele - a soluționat, de

la crearea sa, peste 10.000 de litigii comerciale internaționale, de orice natură, ce au implicat părți și arbitri din peste 180 de țări. Curtea de Arbitraj a Camerei Internaționale de Comerț din Paris (CIC) este un organism internațional, neguvernamental și independent, având rolul de a organiza și supraveghea soluționarea litigiilor cu caracter internațional care intervin în domeniul afacerilor.

Conform art.1 din Statutul Curții CIC, funcția principală a acestui organism este de a asigura aplicarea Regulilor de procedură arbitrală ale Camerei Internaționale de Comerț de la Paris ("CIC Paris"). În îndeplinirea atribuțiilor ce îi revin în acest context, Curtea se bucură de autonomie funcțională, fiind autonomă față de CIC, iar membrii săi sunt independenți în raport cu comitetele naționale ale CIC care i-au propus pentru numirea în funcție.

Curtea este condusă de un președinte și un vicepreședinte și este asistată de către un Secretariat localizat la sediul CIC din Paris, investit cu importante funcții în organizarea și desfășurarea arbitrajelor. Potrivit Statutului Curții de Arbitraj și Regulamentului său interior, adoptat pe 1.01.1998, membrii Curții sunt numiți pe un termen de 3 ani de către Consiliul CIC, la propunerea fiecărui Comitet Național CIC. Curtea are un comitet restrâns format din președintele Curții și doi membri. Președintele, vicepreședintele și personalul Secretariatului General al Curții nu pot fi arbitri sau consilieri în diferende supuse Curții. Membrii săi pot fi propuși de părți ca arbitri, sub rezerva confirmării Curții. Odată ce convenția arbitrală prevede competența Curții de Arbitraj, devin aplicabile dispozițiile

Regulamentului citat cu posibilitatea părților de a deroga de la anumite dispoziții. Curtea de Arbitraj nu soluționează ea însăși diferendele, ci asigură aplicarea Regulamentului de conciliere și Arbitraj CIC. Locul arbitrajului este stabilit tot de către părți în caz contrar, locul desfășurării ședinței arbitrale se determină de Curtea de Arbitraj (art.18 din Regulament). În situația în care părțile nu au încheiat o convenție arbitrală, Regulamentul Curții de Arbitraj instituie o procedură de conciliere. Dacă încercarea de conciliere este fără rezultat, părțile se pot adresa arbitrajului sau instanțelor de drept comun.

Domeniul de aplicare al arbitrajului maritim al Curții Internaționale de Arbitraj de pe lângă Camera Internațională de Comerț de la Paris (CIC).

Procedura de soluționare a litigiilor create de CIC a fost concepută în mod special pentru litigiile comerciale în context internațional. S-a avut în vedere înlăturarea unor dificultăți specifice generate de naționalitatea diferită a părților, diversitatea culturii juridice, varietatea sistemelor de drept, dezavantajele distanțelor mari între părți și instanțele judiciare. CIC a propus întotdeauna comunității de afaceri internaționale posibilități alternative de soluționare a litigiilor, o procedură comună mai ieftină și mai eficientă.

Clauza arbitrală standard a CIC. CIC recomandă ca toate părțile care doresc să facă referiri la arbitrajul CIC în contractele lor să folosească următoarea clauză standard:

„Toate diferendele născute din sau în legătură cu prezentul contract vor fi rezolvate definitiv conform Regulilor de Arbitraj ale Camerei Internaționale de Comerț de către unul sau mai mulți arbitri desemnați cu respectarea Regulilor menționate”. Părților li se amintește că va fi dezirabil pentru ele să stipuleze în însăși clauza arbitrală legea care guvernează contractul, numărul arbitrilor, locul și limba arbitrajului.

Clauza compromisorie se înscrie ca o stipulație în cuprinsul unui contract comercial internațional, constituind un accesoriu al acestuia. În schimb, convenția de arbitraj are o natură juridică deosebită, reprezentând un contract aparte, având o independență relativă față de contractul principal.

Efectele convenției arbitrale. Când părțile vor cădea de acord să recurgă la arbitraj conform Regulilor de Arbitraj de la Paris, se va considera că s-au supus ipso facto regulilor aflate în vigoare la data începerii procedurilor arbitrale. Dacă una dintre părți nu a exprimat dezacordul său privind existența, validitatea sau scopul convenției arbitrale, Curtea va decide ca arbitrajul să înceapă dacă

prima facie determină convingerea că există o convenție arbitrală conform Regulilor.

Tribunalul arbitral al C.I.C. Paris.

Constituirea completului arbitral. Conform Regulilor de procedură arbitrală, tribunalul arbitral se compune din unul sau mai mulți arbitri, conform înțelegerii părților.

Arbitrii pot fi aleși, de pe lista curții (ce conține propuneri din partea Comitetelor naționale ale Camerei de Comerț – conform art. 2 din Regulament) sau propuse de către părți, cu confirmarea Curții de Arbitraj.

Arbitrul unic sau supraarbitrul trebuie să fie dintr-o țară terță, alta decât cele ale părților litigante (art. 7 din Regulament), totuși dacă se impune și dacă părțile sunt de acord, arbitrul unic sau supraarbitrul (secretarul instanței arbitrale) poate fi ales și din țările de origine ale părților. Arbitrul trebuie să stabilească limba sau limbile în care se va desfășura arbitrajul, având în vedere, în general, toate circumstanțele cauzei și, în special, limba în care este redactat contractul.

Potrivit art. 13 din Regulamentul CIC, arbitrii și părțile încheie nu un act de arbitraj, ci un act de precizare a misiunii. Acest document trebuie să cuprindă următoarele mențiuni: numele, adresa, calitatea părților, expunerea sumară a pretențiilor acestora, determinarea punctelor în litigiu de soluționat, datele de identificare ale arbitrilor, sediul arbitrajului, precizări privind regulile aplicabile procedurii și, după caz, puterile de medieri amabili ale arbitrilor, orice alte mențiuni cerute pentru pronunțarea unei sentințe legale sau considerate utile de Curtea de Arbitraj sau de arbitri.

O caracteristică unică a arbitrajului organizat de Curtea CIC de la Paris o reprezintă supravegherea permanentă a fiecărui dosar arbitral de către una dintre cele șapte echipe constituite în cadrul Secretariatului, fiecare dintre ele fiind condusă de un consilier, care oferă asistență și informații de specialitate. Regulile de procedură arbitrală prevăd obligația părților și arbitrilor să comunice Secretariatului copii de pe toate actele procesuale utilizate sau emise în arbitraj. Spre deosebire de majoritatea instituțiilor permanente de arbitraj, Curtea CIC de la Paris - deși nu intervine direct în soluționarea propriu-zisă a litigiului, aceasta revenind în exclusivitate arbitrilor - supraveghează îndeaproape întreaga procedură arbitrală, luând măsuri pentru a asigura celeritatea arbitrajului ori pentru desfășurarea acestuia în strictă conformitate cu Regulile de procedură ale CIC.

Procedura arbitrală la Paris. Procedura arbitrală este prevăzută de Regulamentul Curții, care se completează cu dispozițiile legii alese de către părți ori ale legii locului unde se desfășoară arbitrajul.

Sesizarea tribunalului. Cel care dorește să facă apel la arbitrajul CIC va comunica cererea sa secretariatului și în copie - părâtului. Cererea arbitrală va cuprinde: datele de identificare ale părților; prezentarea pe scurt a capetelor de cerere; actul ce conține clauza arbitrală sau convenția arbitrală; actele propuse ca probe; alte detalii privind numărul și numirea arbitrilor. Data la care cererea este primită de secretariatul comitetului permanent va fi considerată data începerii procedurii arbitrale.

În 21 de zile de la primirea cererii de chemare în judecată a reclamantului, părâtul va comunica dacă este de acord ca litigiul să se soluționeze în conformitate cu regulile Camerei de la Paris. Toate cererile și declarațiile părților, ca și probele anexate, vor fi trimise în copie secretariatului, celelalte părți și arbitrilor.

Regulile care guvernează procesul arbitral. În lipsa unei convenții între părți privind reglementările legale aplicabile, tribunalul arbitral va aplica reglementările legale pe care le va considera adecvate (inclusiv va determina limba sau limbile în care se va desfășura arbitrajul, dacă părțile nu cad de acord în acest sens). În toate cazurile tribunalul arbitral ia în considerare prevederile contractuale și uzanțele comerciale relevante. Dacă părțile au căzut de acord să împuternicească în acest sens tribunalul arbitral, acesta poate acționa ca amiable compositeur sau să decidă ex aequo et bono.

Regulile de procedură arbitrală CIC definesc un instrument deosebit de util pentru rezolvarea eficientă și rapidă a litigiilor arbitrale, și anume documentul numit "termeni de referință" (Terms of Reference). În termen de două luni de la primirea dosarului, tribunalul arbitral trebuie să redacteze și să înainteze Curții acest document, în cuprinsul căruia sunt identificate principalele probleme de fapt și de drept, precum și detaliile procedurale ce urmează a fi soluționate prin arbitraj, adeseori fiind posibilă încheierea unei tranzacții între părți - pe baza termenilor de referință - chiar în acest stadiu incipient al procedurii.

Adoptarea hotărârii. Hotărârea va fi considerată ca fiind pronunțată la locul arbitrajului și la data stabilită în cuprinsul ei. Arbitrul trebuie să întocmească hotărârea în termen de 6 luni începând din momentul constituirii tribunalului arbitral. Comitetul Permanent (Standing Committee) poate prelunge acest termen, dacă este necesar.

Când au fost desemnați 3 arbitri, hotărârea arbitrală este luată cu majoritatea de decizie. Dacă majoritatea nu va putea fi întrunită, hotărârea va fi luată de către președintele tribunalului arbitral.

Hotărârea trebuie să arate motivele pe care se bazează; aceasta va prezenta circumstanțele cazului și soluția dată, precum și acordarea cheltuielilor de judecată, respectiv, proporția în care părțile sunt obligate să le suporte. Cheltuielile de judecată cuprind taxele arbitrilor, onorariile avocaților și experților, precum și cheltuielile legate de administrarea justiției, stabilite de către Comitetul Permanent.

Una dintre cele mai importante funcții ale Curții constă în verificarea hotărârilor arbitrale. Conform art. 27 din Regulile de procedură arbitrală ale CIC, înaintea semnării oricărei hotărâri (deci și a încheierilor interlocutorii), tribunalul arbitral trebuie să supună proiectul hotărârii verificării prealabile a Curții. Curtea poate sugera modificări de formă sau observații de fond, fără a afecta în nici un fel libertatea de decizie a tribunalului; în orice caz, nici o hotărâre nu va putea fi pronunțată de tribunalul arbitral fără aprobarea prealabilă a Curții cu privire la forma acesteia.

Comunicarea, depunerea și promulgarea hotărârii. După redactarea hotărârii, Secretariatul va comunica părților textul semnat de arbitri, dacă au fost achitate cheltuielile de arbitraj. Un exemplar original al hotărârii, pronunțate în acord cu Regulile de Arbitraj, se va depozita la Secretariat. Copii conforme cu originalul, certificate de către Secretariat, vor fi disponibile, oricând la cerere, pentru părți. În virtutea comunicării realizate în conformitate cu art.14 (1) din Regulă, părțile renunță la orice altă formă de comunicare sau depozitare a hotărârii.

Comitetul Permanent și arbitrul vor acționa în spiritul regulilor curții, efectuând toate diligențele pentru ca hotărârea arbitrală să aibă putere de lege și efect obligatoriu. Supunând litigiul arbitrajului guvernat de Regulile CIC, părțile se angajează să execute hotărârea arbitrală fără întârziere și consideră că au renunțat la dreptul lor pentru orice formă de recurs, cu consecința autentificării hotărârii de către Curte.

Corectarea și interpretarea hotărârii. Din oficiu sau la cererea părților - art. 3 (1) - tribunalul arbitral poate corecta erorile administrative, de calcul sau de redactare, conținute în hotărâre, cu condiția ca o astfel de corectare să fie supusă aprobării Curții în termen de 30 de zile de la data pronunțării unei astfel de hotărâri. Decizia de a corecta sau interpreta hotărârea va lua forma unui adendum și va fi parte componentă a hotărârii.

NOTE

¹ International Chamber of Commerce, I.C.C. – Introduction and Presentation, I.C.C. Publishing SA, Paris, 2000, p.1.

² Conform art.1 din Statutul Curții, funcția principală a acestui organism este de a asigura aplicarea regulilor de procedură arbitrală ale C.I.C. Paris. – I.C.C., International Court of Arbitration Status, I.C.C. Publishing SA, Paris, 1998.

³ Art. 3.3 din Statut prevede că membrii Curții sunt numiți pentru un mandat de trei ani, de Consiliul mondial al CIC, la propunerea comitetelor naționale, câte un membru pentru fiecare țară-membru.

⁴ The International Chamber of Commerce, I.C.C. Rules of Arbitration, I.C.C. Publishing S.A., Paris, 1998.

⁵ Cour de Justice des Commaunauts Europeenns, Clause atributive de competence, Le droit maritime française nr. 613 Mars, 2001, Moreux SA, Paris, p.187-190; Pierre Bonassies, La jurisdiction compétente pour statuer sur le fond en arbitrage commercial – Cour d'Appel de Rouen, Le droit maritime française nr. 612 Fevrier, 2001, Moreux SA, Paris. – P.109-110.

⁶ Hotărârea pronunțată la 30 noiembrie 1990, Curtea de Apel Paris a admis eficacitatea clauzei compromisorii conținută în înscrisurile anexate corespondenței adresate de o parte celeilalte părți.

⁷ The International Chamber of Commerce, I.C.C. Arbitration Rules, I.C.C. Publishing S.A., Paris, 1998.

⁸ Când se va conveni numirea unui arbitru unic, acesta va fi desemnat de către Curte, cu excepția situației când părțile au convenit expres altfel. Când tribunalul este format din trei membri, fiecare parte își numește un arbitru independent de aceasta, urmând ca supraarbitrul care are funcția de secretar al instanței să fie numit prin acordul părților și/sau al arbitrilor sau, în lipsa acestui acord, de către Curte. Când părțile nu se înțeleg asupra numărului arbitrilor ce urmează să constituie tribunalul, Curtea va numi un arbitru unic, cu excepția cazului când se consideră că dificultatea și/sau complexitatea cauzei dedusă judecătii justifică un tribunal arbitral format din trei membri.

⁹ Simona Secu, Probleme privind convenția de arbitraj având în vedere reglementările din sistemele juridice belgian, englez, francez, elvețian, american, precum și dispozițiile din art. II al Convenției de la New York din 1958, R.D.C. nr. 6/2000. – P. 98.

¹⁰ The I.C.C. International Court of Arbitration, International Disputes Resolution Services Arbitration, Paris, 2006.

¹¹ Titus Prescure, Radu Crișan, Curs de arbitraj comercial, ed.Rosetti, București, 2005. – P. 189.

¹² Taxa arbitrului se va stabili de către acesta având în vedere complexitatea cazului și durata soluționării. Decizia arbitrului asupra propriului onorariu poate fi contestată prin apel la Comitetul Permanent în termen de 30 de zile de la comunicarea hotărârii arbitrale -The International Chamber of Commerce, I.C.C. Arbitration Rules, Paris, 1998.

¹³ Art. 6 din Regulamentul intern al Curții - Anexa III a Regulilor de procedură arbitrată - conține o dispoziție deosebit de utilă din punctul de vedere al dreptului internațional privat, prevăzând că, în exercitarea atribuției sale de verificare prealabilă, Curtea va avea în vedere, în măsura posibilităților, dispozițiile imperative ale legii locului unde se desfășoară arbitrajul.

¹⁴ Yves Reinhard, Droit Commercial, Section 2 L'arbitrage, deuxième edition, ed.Litec, Paris, 1992. – P. 85.

BIBLIOGRAFIE

1. Yves Reinhard, Droit Commercial, Section 2 L'arbitrage, deuxième edition, ed.Litec, Paris, 1992.
2. The International Chamber of Commerce, I.C.C. Rules of Arbitration, I.C.C. Publishing S.A., Paris, 1998.
3. Simona Secu, Probleme privind convenția de arbitraj având în vedere reglementările din sistemele juridice belgian, englez, francez, elvețian, american, precum și dispozițiile din art. II al Convenției de la New York din 1958, Revista de Drept Comercial nr.6/2000, București.
4. Pierre Bonassies, La jurisdiction compétente pour statuer sur le fond en arbitrage commercial – Cour d'Appel de Rouen, Le droit maritime française nr. 612 Fevrier, 2001, Moreux SA, Paris.
5. Jurisprudence arbitrale françaises, Le droit maritime française nr. 613 Mars, 2001, Moreux SA, Paris.
6. Titus Prescure, Radu Crișan, Curs de arbitraj comercial, Ed. Rosetti, București, 2005.
7. The I.C.C. International Court of Arbitration, International Disputes Resolution Services Arbitration, Paris, 2006.

Prezentat: 6 mai 2011.

E-mail: nataliabantus@yahoo.com